

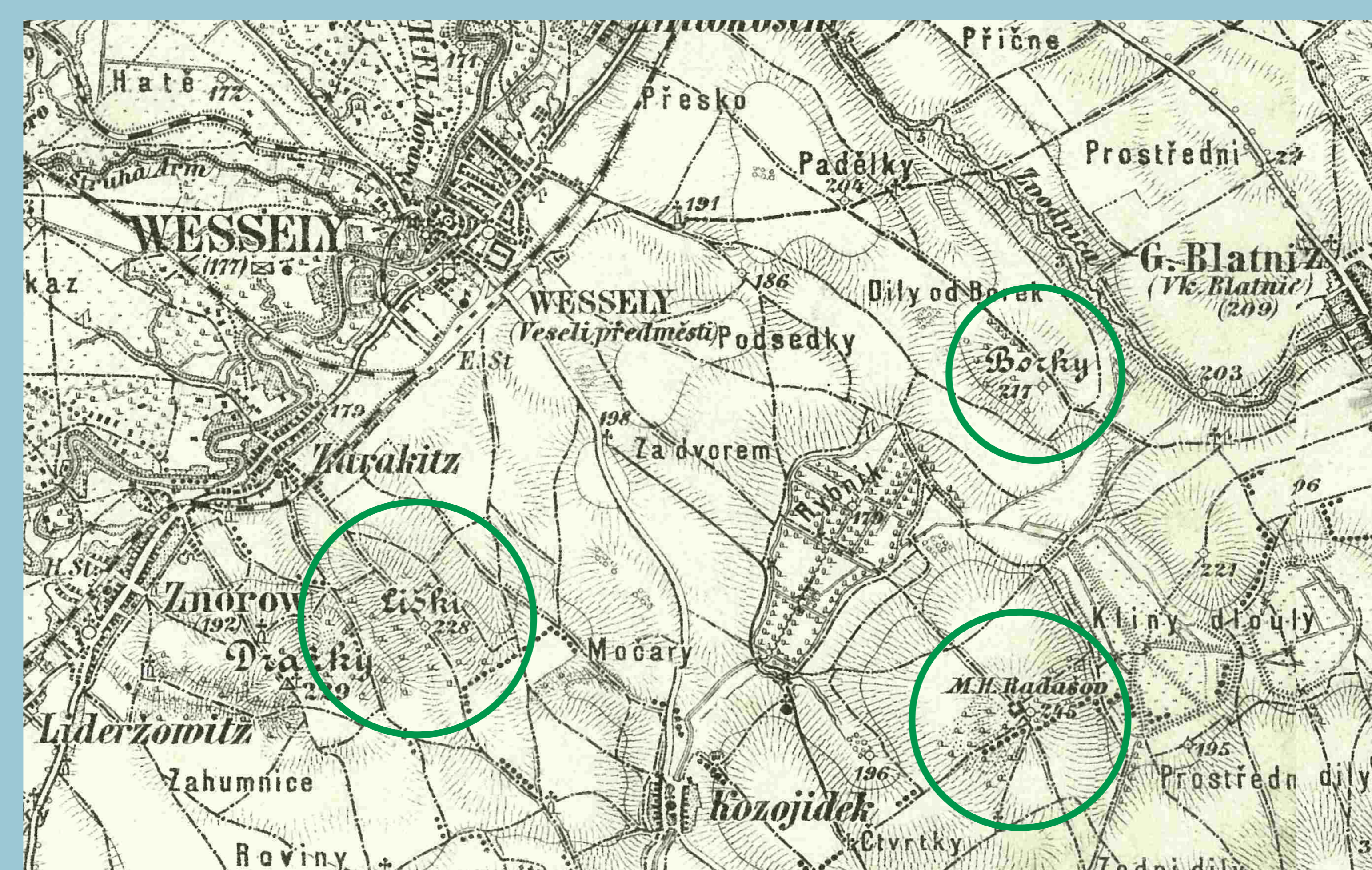
VINOHRADNICTVÍ NA VESELSKU

Otevřená krajina Veselska, přístupná severnímu proudění chladného vzduchu, pěstování vína nesevřela. Lepší podmínky byly (a dosud jsou) jen na okrajích současného katastru, v mírně se vlnící krajině stoupající k podhůří Bílých Karpat. Jsou to zdejší jižní svahy, jižní úbočí nedalekého Radošova a jižní strana Borků nad blatnickým nádražím.

Více zpráv o pěstování vinné révy máme až z 18. století, a to především o panském viničním hospodářství. V době předbělohorské se rozloha vinic na Zarazicku odhadovala na 220 měřic. V Zarazicích to byly tratě v Liščí hoře, v Novosadech a v Kreftech. Po Bílé hoře byly poddanské vinice většinou pusté, vynášelo pouze vinařství panské. V letech 1704 – 1706 činil výnos z vinic 225 zlatých, k tomu 145 zlatých výnos z desátku. Za majitelů veselského zámku Želeckých a následně i Chorynských přibývá koupí vinic mimo panství. Solidní základ viničnímu hospodářství byl dán za Želeckých. V nedalekých Vnorovech vystavěli pro školení a uschovu vín dva sklepy s kapacitou 2 500 věder vína (1 vědro = 56 l). Vynutila si to také situace, kdy výnos z desátku a poddanských vinic byl větší než výnos vlastní. Poddanští vinaři byli oprávněni šenkovat jen mladé víno, od vylisování do 1. ledna. Starší víno bylo záležitostí panství. Jestliže na konci 17. stol. byly panské hospody jen ve městě a na Předměstí, ve 30. letech 18. stol. se nacházely i ve všech okolních vesnicích. Tolik z dávné minulosti. V současné době je zdejší vinařství ve správě vinařských společností a drobných pěstitelů.

SPORY O UŽÍVÁNÍ POZEMKŮ V 17. A 18. STOL. – ZARAZICE VERSUS KOZOJÍDKY

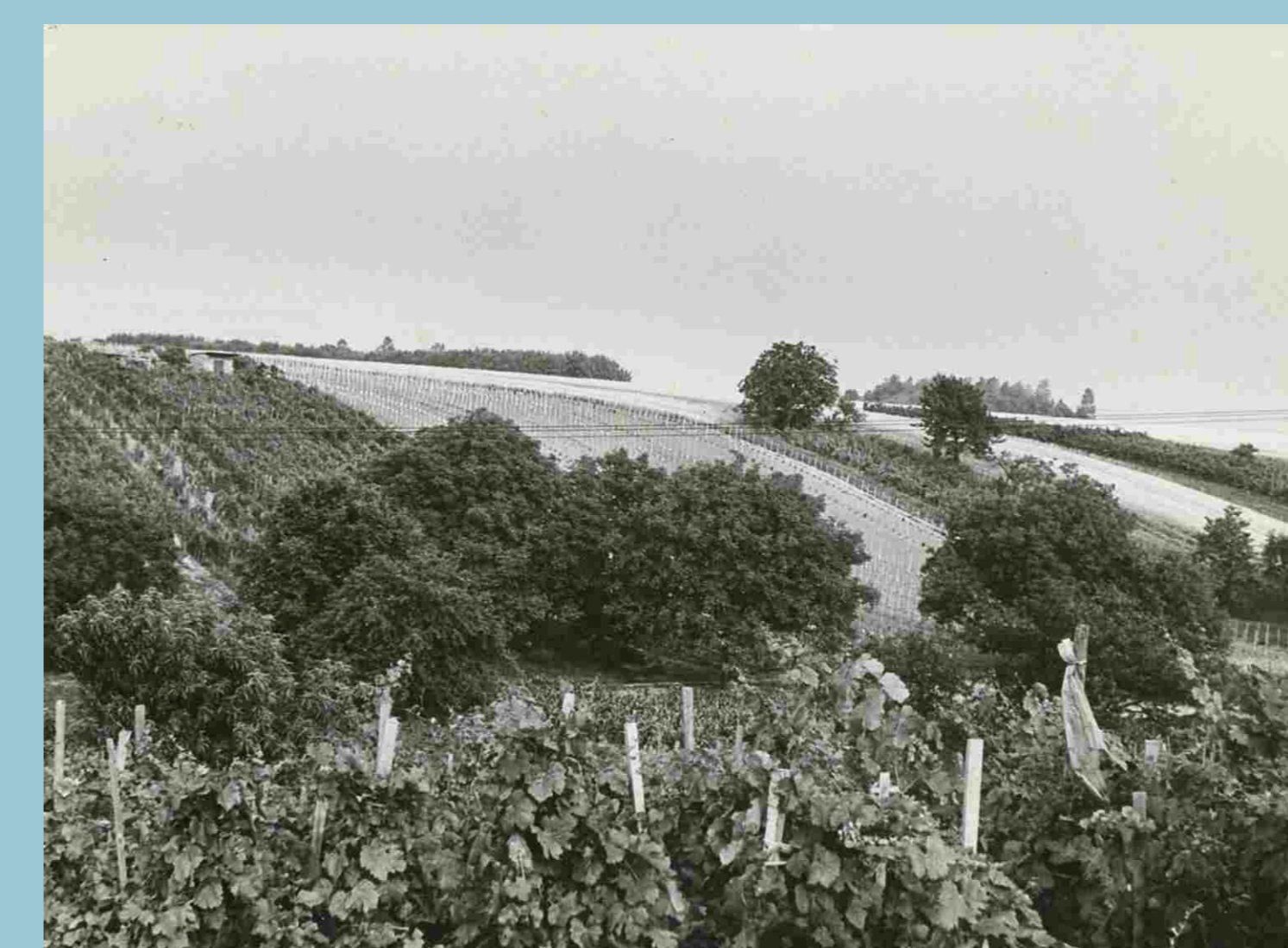
Nejistá doba 17. stol. a změny ve společnosti přivodily hluboký úpadek nejen vinařství, ale i někdejšího rozsáhlého rybníkářství panství. Původně byly příčinou sporů pozemky po zaniklých rybnících nedaleko odtud pod Radošovem a jednalo se o právo pastvy na nich. Malý katastr Kozojídek poskytoval jen málo travnatých pozemků. Zarazičtí hájili své právo na tyto pastviny. Kozojídkští si proto našli náhradu v zarazických „Loučkách“. To se stalo ohniskem nesvárů téměř po celou polovinu 18. stol. Kozojídkští hráli v těchto sporech prim. Při vzájemném osočování a hádkách došlo i k šarvátkám s vidlemi, kopáky a puškami. Vztahy mezi vesnicemi se stále zhoršovaly. V r. 1709 Kozojídané vykáceli ovocné stromy ve vinicích. Roku 1711 došlo k přepadení s následkem úmrtí. Odvetou bylo zajímání dobytka Kozojídanů. Odezvou na tyto události je pravděpodobně kříž u cesty do vinohradů a možná i krásná lidová píseň „Ej, křížu, křížu ukřížovaný“. Toto vše vyvrcholilo v r. 1745, kdy si Kozojídané za pomoci husarů vynutili vrácení zajatého dobytka, přičemž byl zastřelen zarazický soused. Tehdy úřady energičtěji zasáhly a došlo i k trestům vězení a nucených prací. Ke smíru a dohodě došlo až r. 1747 směnou pozemků mezi znesvářenými vesnicemi a panstvím.

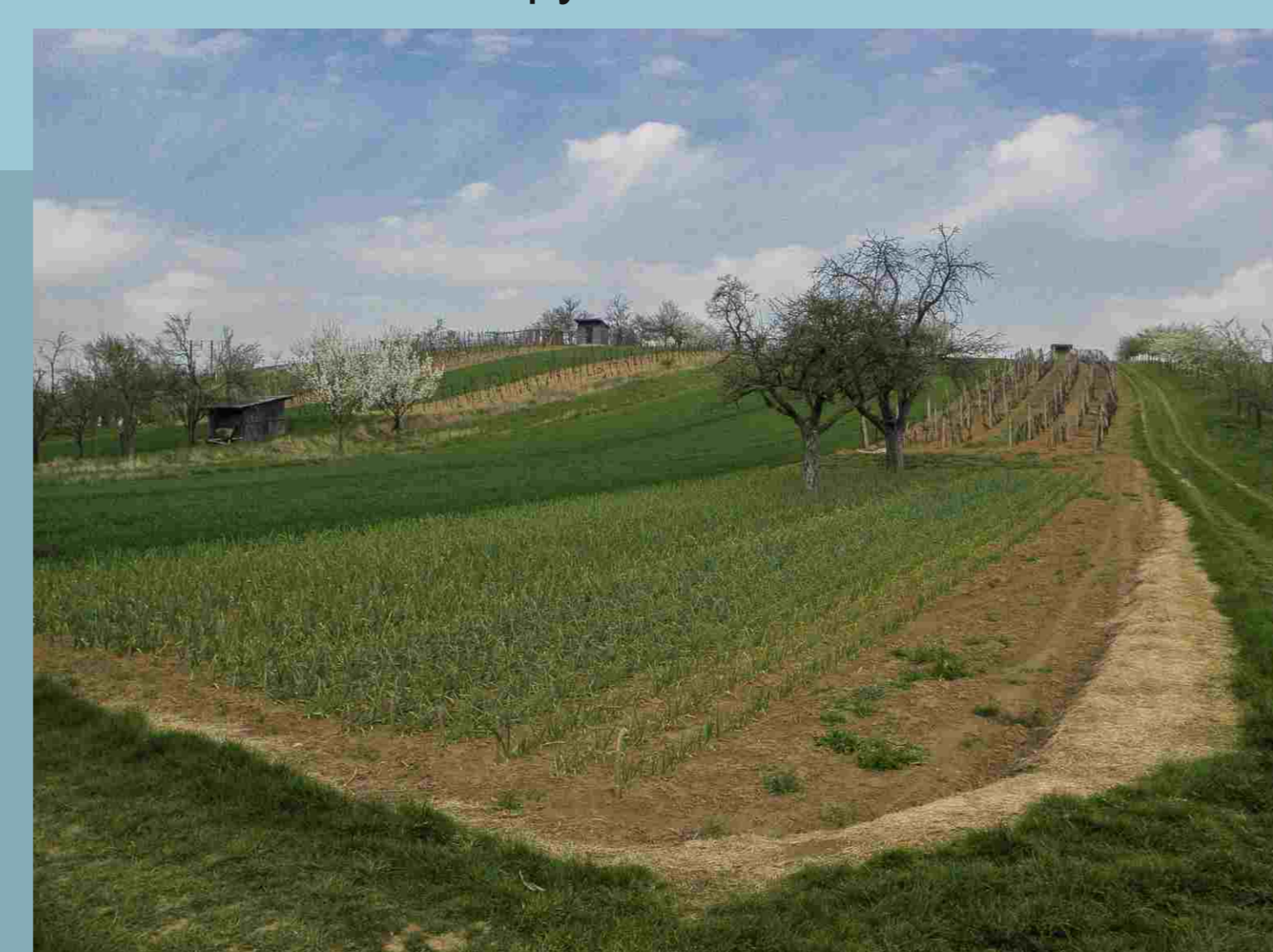
Vinařské lokality na mapě z konce 19. století

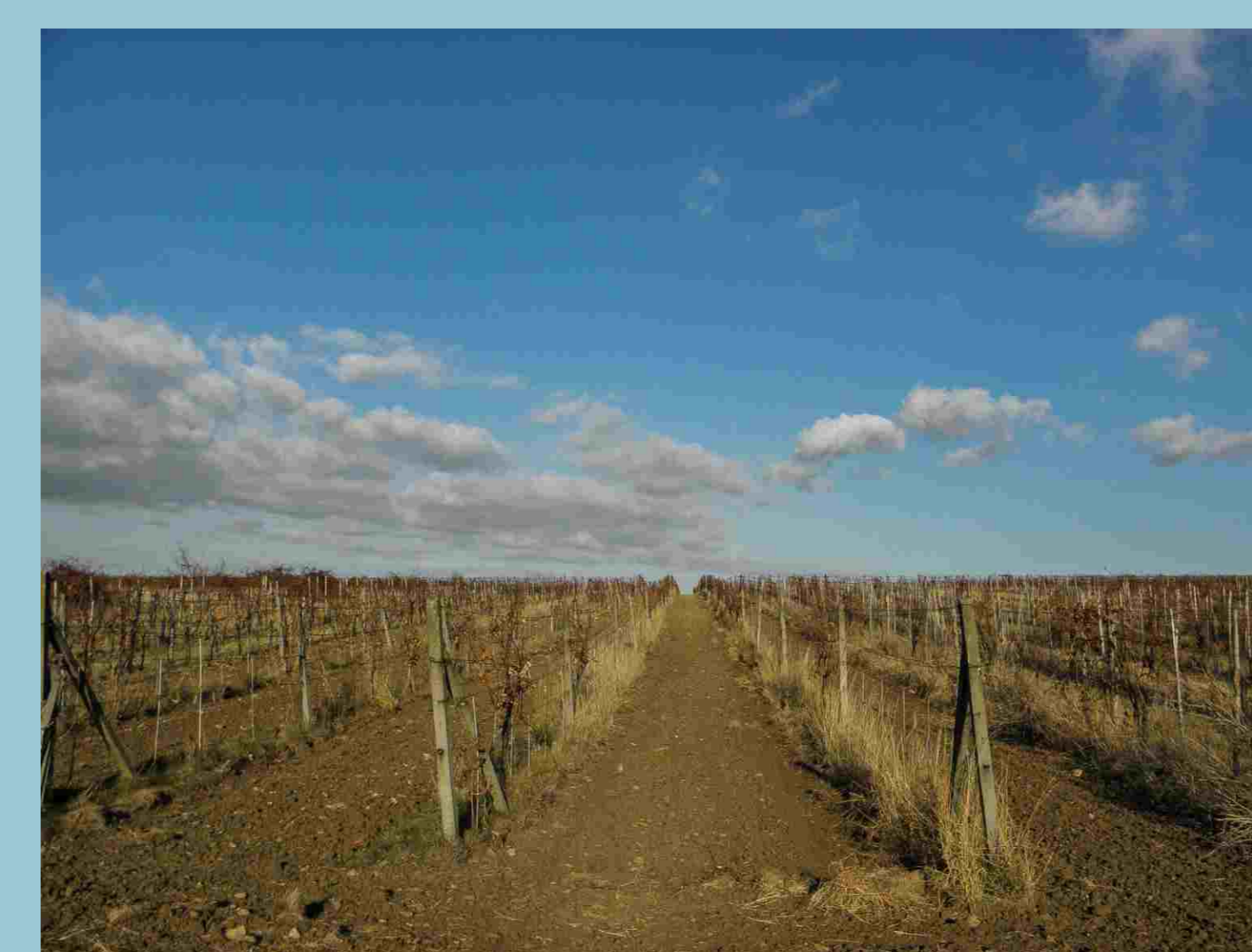
Úbočí Lišek v r. 1990

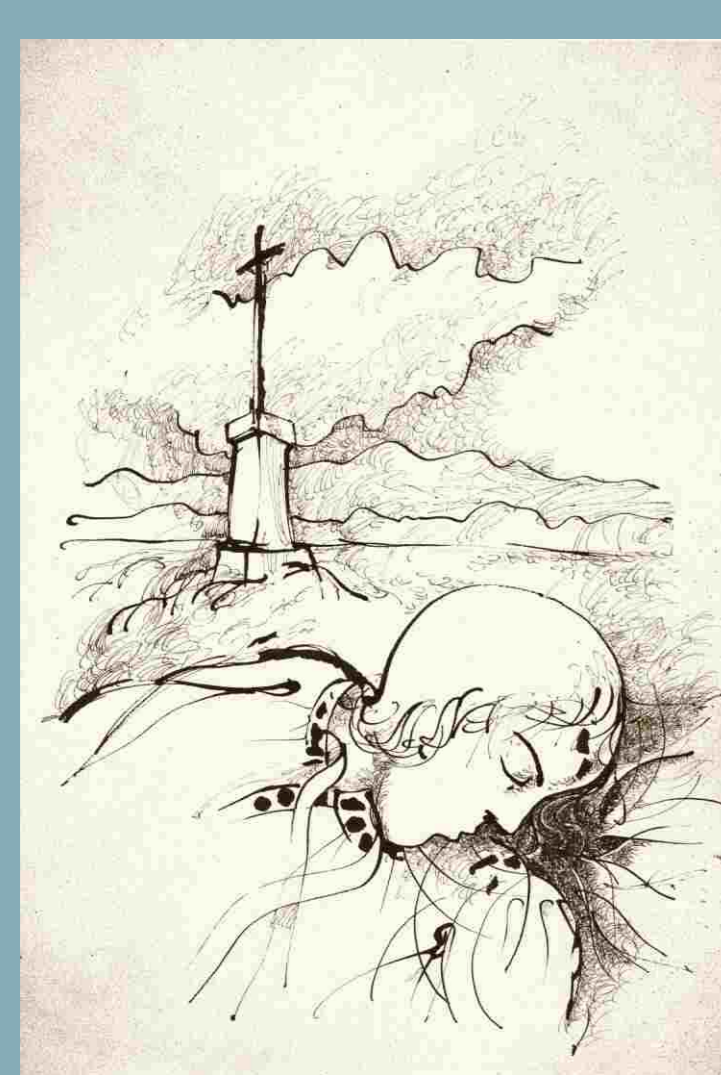
Zarazické vinné sklepy

Úbočí zarazických Lišek

Vinohrady v Borkách

*Ej, křížu, křížu ukřížovaný,
kdo tá křížoval? Zarazičani!
Ejása, hojása, Zarazičani.*

*Zarazičani v tenkých košulkách
zabili Janka na panských lúčkách,
ejása, hojása, na panských lúčkách.*

*Když ho zabili, kříž postavili,
aby sa zaňho lidé modlili,
ejása, hojása, lidé modlili.*

